

**SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA**  
**Pf.III.20.377/2017/4.szám**

A Szegedi Ítéltábla a Ügyvédi Iroda(ügyintéző: Dr. Lantos Bálint ügyvéd) által képviselt **felperes neve, felperes lakcíme** szám alatti állandó lakos felperes által – a Ügyvédi Iroda (ügyintéző: Dr. Törőcsik Tamás ügyvéd) által képviselt **I.rendű alperes neve, I. r. alperes székhelye.** szám alatti székhelyű I. r., az **II.rendű alperes neve, II. r. alperes székhelye.** szám alatti székhelyű II. r., és a Dr. Sente Andrea ügyvédáltal képviselt **III.rendű alperes neve, III. r. alperes székhelye** szám alatti székhelyű III. r. alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránti perében a Szolnoki Törvényszék 2017. február 6. napján kelt 6.P.20.265/2016/16. sorszámu ítélete ellen a felperes által 17. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

**Í T É L E T E T:**

Az elsőfokú bíróság ítéletét **részben megváltoztatja**, felperes és a II. r. alperes között létrejött és a **közjegyzői okirat száma** ügyszámon közjegyzői okiratba foglalt ingatlan jelzálogjoggal biztosított devizában nyilvántartott jelzálogtípusú kölcsönszerződés III. pont második bekezdése, miszerint:

„A Szerződő felek megállapodnak abban, hogy a jelen közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés alapján az Adós terhére mindenkor fennálló kölcsön- és járuléktartozás tekintetében, annak közokirati tanúsításaként, az Adósnak a Hitelezőknél vezetett számlái és a Hitelezők vonatkozó bizonylatai alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt fogadják el.

Az Adós és Zálogkötelezett aláveti magát annak, hogy a jelen közjegyzői okirat alapján az Adós terhére fennálló kölcsön- és egyéb járuléktartozás összegét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén is, a Hitelezők felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa.”  
kikötése érvénytelen.

Az elsőfokú bíróság ítéletének elsőfokú eljárási illetékfizetésre vonatkozó rendelkezését akként változtatja meg, hogy a II. r. alperes 24.000,- (Huszonnégyezer) Ft eljárási illeték megfizetésére köteles az államnak, a fennmaradó 48.000,- (Negyvennyolcezer) Ft le nem rótt elsőfokú eljárási illetéket az állam viseli.

A felperes által az I.-II. rendű alperesek részére fizetendő elsőfokú eljárási költség összegét 32.000,- (Harminckettőezer) Ft-ra leszállítja.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A le nem rótt másodfokú fellebbezési eljárási illetékből a II. r. alperes köteles megfizetni 32.000,- (Harminckettőezer) Ft-ot az államnak, míg a fennmaradó 64.000,- (Hatvannégyezer) Ft illetéket az állam viseli.

A felperes 15 nap alatt köteles megfizetni a II. r. alperesnek 20.000,- (Húszezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

## INDOKOLÁS

Az ítéletábra az alábbi tényállást állapította meg.

A felperes 2007. június 13. napján **közjegyző neve** közjegyző által **közjegyzői okirat 1. száma.** számú közjegyzői okiratba foglalt ingatlan jelzálogjoggal biztosított, devizában nyilvántartott lakáshitel kölcsönszerződést kötött az I. és II. r. alperesekkel.

A szerződés I. pontja szerint az I. és II. r. alperesi hitelezők oszthatatlan szolgáltatásként egyetemleges kötelezettséget vállaltak arra, hogy a közjegyzői okiratban meghatározott összegben és feltételekkel a felperes, mint jogosult részére CHF-ben nyilvántartott lakáshitelt nyújtanak vásárlási célra a közjegyzői okiratban megjelölt ingatlanon alapított jelzálogjog fedezete mellett. A felperesi adós tudomásul vette, hogy a szerződés alapján nyújtott kölcsön, annak ügyleti kamata és kezelési költsége, valamint a késedelmi kamat és az egyéb költségek a folyósítást követően devizában kerülnek megállapításra. Az I. és II. r. alperesi hitelezők a bank által alkalmazott deviza vételi és eladási árfolyamot a bankfiókokban teszik közzé.

I/2. pont szerint a kölcsön összege 4.000.000,- Ft volt, melynek devizában való megállapítása a folyósítás napján érvényes, az I., II. r. alperesek által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történt. A szerződés II. pontja tartalmazta, hogy a kölcsön ügyleti kamata a közjegyzői okirat aláírásakor 3,95 %, a II.2. pont szerint a kezelési költség évi 2,04 %, a THM pedig 6,8 %. A III.1. pont szerint a kölcsön futamideje 17 év, azaz 204 hónap, lejáratára 2024. év június 30. napja, a III.2. pont szerint a törlesztő részletek száma 204, és meghatározta azt is, hogy a közjegyzői okirat aláírásának napján a törlesztő részlet összege 219,55 CHF-nek megfelelő 33.760,- Ft. A havi törlesztő részlet állandó, fix törlesztésű azzal, ha a hiteldíj, illetve a devizának a bank által alkalmazott eladási árfolyamváltozása miatt a fix törlesztő részlet csak a hiteldíj egy részének megfizetésére elegendő, a hiteldíjnak a ki nem egyenlített része a kölcsöntőke összegét növeli. Az I.-II. r. alperesi hitelezők kötelezettséget vállaltak arra, hogy a kölcsön folyósítását követő naptári hónap 4. napjától számított 5. évet követően a hirdetményben közzétett hiteldíj változása esetén a megváltozott hiteldíj és a még hátralévő futamidő alapján jogosultak megváltoztatni.

A IV. pont a kölcsön biztosítékaira vonatkozó rendelkezéseket tartalmazta. Eszerint a felperes a kizárólagos tulajdonában álló **ingatlan helyrajzi száma** hrsz.-ú ingatlanra, mint zálogkötelezett feltétlen hozzájárulását adta ahhoz, hogy a kölcsönszerződés biztosítására a jelzálogjogot 4.000.000,- Ft-nak megfelelő, 2007. június 12. napján érvényes 26.274 CHF összegű kölcsöntőkére, és annak változtatható mértékű ügyleti kamatára és kezelési költségeire a II. r. alperes, mint jelzálogjogosult javára az elidegenítési és terhelési tilalmat az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezzék.

A IV. pont 5. bekezdése szerint: „Ha a zálog romlása (akár a zálogtárgy állagromlása, akár egyéb ok folytán a zálogfedezet értékének csökkenése) a zálogból való kielégítést veszélyezteti, a zálogjogosult felhívására a zálogkötelezett a felhívásban megszabott határidő alatt köteles a zálogfedezetet az eredeti értékére kiegészíteni. Amennyiben a zálogkötelezett a fenti felhívás ellenére a zálogjogosult által megszabott megfelelő határidő alatt a fedezetet az eredeti értékére nem egészíti ki, a zálogjogosult a zálogjoggal biztosított követelés lejáratá hiányában is gyakorolhatja az e szerződés alapján őt megillető kielégítési jogot.

A hitelezők jogosultak a kölcsöntartozásnak a futamidő során bekövetkező jelentős növekedése, illetve a fedezeteként szolgáló ingatlan értékének jelentős csökkenése esetén az adóstól a fedezet kiegészítését kérni. Ha az adós a hitelezők felhívása ellenére az abban megszabott megfelelő határidő alatt a fedezetet megfelelően nem egészíti ki, a hitelezők a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondhatják és a teljes követelésüket lejárttá tehetik, valamint a zálogjogosult gyakorolhatja az e zálogszerződés alapján őket megillető kielégítési jogot”, valamint ezen pont utolsó bekezdése szerint: „Amennyiben a devizaárfolyam nagymértékű változása miatt a fennálló kölcsöntartozás deviza eladási árfolyamon történő forintra átszámított értéke meghaladja a

jelzálogul leköötött ingatlan forintban meghatározott aktuális várható hitelbiztosítéki értéknek a hitelezők belső utasításaiban meghatározott a finanszírozhatóság szempontjából maximális %-os mértékét és az adós a hitelező felhívására az abban megszabott megfelelő határidő alatt nem teljesítenek olyan mértékű előtörlesztést, amelynek eredményeképpen a kölcsönfedezet arány a hitelbiztosítéki értéknek a hitelezők belső utasításaiban meghatározott, a finanszírozhatóság szempontjából maximális %-os mérték alá csökken, vagy a fedezetet nem egészíti ki, a hitelezők a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondhatják és teljes követelést lejárttá tehetik, valamint a zálogjogosult gyakorolhatja az e zálogszerződés alapján őt megillető kielégítési jogot”.

Ezt követően a felperes és a II. r. alperes között 2008. március 21. napján a **2. közjegyző neve** közjegyző által **2. közjegyzői okirat száma.** ügyszámú közjegyzői okiratba foglalt ingatlan jelzálogjoggal biztosított, devizában nyilvántartott jelzálogtípusú kölcsönszerződés jött létre, mely alapján a II. r. alperes további 1.000.000,- Ft összegű devizában nyilvántartott hitelt folyósított felperesnek jelzálogjog alapítása mellett a felperes **ingatlan helyrajzi száma** hrsz.-ú ingatlanára.

A szerződés III. pont második bekezdése szerint: „A szerződő felek megállapodnak abban, hogy a jelen közjegyzői okiratba foglalt kölcsönszerződés alapján az adós terhére mindenkor fennálló kölcsön és járuléktartozás tekintetében annak közokirati tanúsításaként az adósnak a hitelezőknél vezetett számlái és a hitelezők vonatkozó bizonylatai alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt fogadják el. Az adós és zálogkötelezett aláveti magát annak, hogy a jelen közjegyzői okirat alapján az adós terhére fennálló kölcsön és egyéb járuléktartozás összegét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetén is a hitelezők felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítja”.

Ezen szerződés IV.1. pont hetedik, valamint utolsó bekezdése a 2007. június 13. napján kötött szerződés IV.1. pontjával azonos tartalommal rögzítette a zálogtárgy állagromlása és a kölcsöntartozás futamidő során bekövetkező jelentős növekedése, illetve a fedezetként szolgáló ingatlan értékének jelentős csökkenése esetére a felperest, mint zálogkötelezettet terhelő zálogfedezet kiegészítési kötelezettséget.

Az I. és II. r. alperesek a 2007. június 13. napján kötött kölcsönszerződésből származó követelést – 2014. október 14. napján kötött megállapodással engedményezték a III. r. alperesre, a 2008. március 21. napján kötött kölcsönszerződést a II. r. alperes 2013. október 16. napján felmondta, majd azt követően abból származó követelését engedményezte III. r. alperesre. Az alperesek az engedményezésről, ezt követően pedig a III. r. alperes a fennálló tartozások összegéről a felperest írásban postai úton értesítette.

A felperes módosított keresetében annak megállapítását kérte, hogy az alperesekkel kötött kölcsönszerződések IV.1. pontjában szabályozott állagvédelmi és zálogfedezet kiegészítésének kötelezettségére vonatkozó szerződési kikötés tisztességtelen, ezért kérte ezen kikötések részleges érvénytelenségének (semmisségének) megállapítását a Ptk. 209/A. § (2) bekezdése és a 18/1999. (II.5.) Korm. rendelet (Kr.) 1. § (1) bekezdés a) és b) pontjai alapján.

Arra hivatkozott, hogy az I. és II. r. alperesek a szerződés IV.1. pontjában aránytalanul egyoldalú hatalmasságot kaptak a szerződés érdemi módosítására és a számára nem biztosítottak lehetőséget. Nem határozták meg pontosan azon okokat, melyek a zálogfedezet kiegészítését kötelezővé teszik a számára. Indokolatlan kockázatátárhítással, tisztességtelen piaci magatartásukkal olyan helyzetbe hozták, hogy a szerződésben foglaltak teljesítése a körülmények hatására ellehetetlenült. Az I. és II. r. alperesek tisztességtelen, jóerkölcsbe ütköző, erőfölénnyel visszaélő magatartása ahhoz vezethet, hogy a hitelezők kielégítési joga megnyílhat annak ellenére, hogy minden tőle telhetőt megtesz a szerződésszerű teljesítés érdekében. A nem kellően részletes meghatározás miatt a számára kiszámíthatatlan, hogy mit fogad el fedezetként a bank. A fedezetkiegészítést befolyásoló tényezők és körülmények számára megismerhetetlenek, azok kontroll nélküli, egyoldalú lehetőséget

biztosítanak a hitelezőnek. Hiányoznak, illetve nem kerültek pontos meghatározásra a fedezetkiválasztási és elfogadási tényezők, amely mint fogyasztó számára is követhetővé tették volna azt. Ellenőrizhetetlenné vált az árfolyamkockázat mindenkor mértéke. A Kr. 1. § a) és b) pontja alapján arra utalt, hogy a hivatkozott feltétel értelmezése egyoldalúan a gazdálkodó szervezetet jogosítja, illetőleg jogosítja fel annak megállapítására, hogy a teljesítés szerződésszerű-e. Mindezek folytán a bank önkényes értelmezése a fedezet elfogadása és a határidő körében önkényes értelmezése egyoldalú hatalmasságra biztosít lehetőséget, mely tisztességtelen.

A kölcsönszerződés III. pontjában a terhére fennálló kölcsön és egyéb járuléktartozás összege megállapításának módját is kérte érvénytelenné nyilvánítani a Kr. 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján, mint tisztességtelen szerződési kikötést, mert az a fogyasztó hátrányára változtatja meg a fennálló tartozások körében a bizonyítási terhet. A támadott kikötéssel alávetette magát az alperesek által vezetett könyvekben nyilvántartásokban foglalt adatoknak és lemondott arról a lehetőségről, hogy vita esetén az alperes által közölt összegeket kétségbe vonja, mely azt eredményezi, hogy az alperes jogosult a támadott kikötés alapján a saját nyilvántartásai révén meghatározni a követelés összegét és azt végrehajtás érdekében közokiratba foglaltatni. A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (Vht.) 21. § (1) bekezdés alapján fennáll annak lehetősége, hogy az alperes az általa kiszámolt követelés összegét tanúsító okiratot végrehajtási záradékkal lássa el. Főszabályként ugyan az alperest terheli a követelés pontos összegének bizonyítása, az ellene indult perben azonban a támadott kikötés lehetőséget biztosít arra, hogy a bizonyítási terhet az ő terhére megfordítsák.

Az I. és II. r. alperesek érdemi ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték.

A zálogfedezet kiegészítésével kapcsolatban arra hivatkoztak, hogy ezen a szerződéses rendelkezés mindenben megfelel a Ptk. 525. § (1) bekezdés c) pontjában foglaltaknak, ezért az – mivel tartalmát jogszabály határozza meg – nem lehet tisztességtelen. A Ptk. maga sem határozza meg, hogy mi értendő a fedezet jelentős csökkenése miatt.

A felperes tévesen hivatkozott a Kr. 1. § (1) bekezdés b) pontjában foglaltakra, az irreleváns, mert a Ptk. 525. § (1) bekezdés c) pontja lehetőséget biztosít az adósnak arra, hogy kifogással éljen a hitelezői kimutatással szemben. A III. pontban írt szerződéses kikötés mindenben megfelel a hitelintézetekről szóló 1996. évi XCII. törvény (Hpt.) 206. §-ában foglaltaknak, mely feljogosítja a pénzügyi intézményt, hogy a felperessel közölt banki kimutatáson alapuló követelése érvényesítése érdekében eljárjon az adós kifogása esetén. A felperessel ellentétben sem a Ptk., sem a Hpt. nem ad kizárólagos jogot a vitatott szerződéses kikötés egyoldalú értelmezésére, sem az adós teljesítése szerződésszerű voltának kizárólagos elbírálására. Az adós számára biztosított a kifogás lehetősége, mellyel a szerződéses kötelezettséggel összefüggő bármilyen jogvitában élhet, arra pedig nincs adat, hogy a felperes bármely egyenlegközlő kapcsán kifogással élt volna. Ha az adós ezzel a jogával nem él, ez a tény azzal a következménnyel jár, hogy elfogadja a pénzügyi intézmény által közölt adatokat. A kifogás elmaradásának pedig az, hogy később végrehajtás korlátozási vagy megszüntetési perben a pénzügyi intézmény a kifogás előterjesztésének elmaradásával bizonyíthatja, hogy az adós a vele szembeni követelését nem vitatta. E szerződési kikötésekben a felperes nem mondott le kifogásolási jogáról.

A III. r. alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Hangsúlyozta, a kölcsönszerződésekből származó tartozások követelés engedményezés révén kerültek hozzá, azóta a felperes részéről törlesztés fizetés nem történt. A kölcsönszerződések támadott feltételeinek kialakításában nem volt részes fél, a kereset megalapozottsága esetén sem állapítható meg vonatkozásában azok érvénytelensége, hatálytalansága.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a felperes és az I.-II. r. alperesek között közokiratba foglalt kölcsön és zálogszerződések jöttek létre. Mindkét

kölcsönszerződés IV. fejezetébe foglaltan ugyanazon tartalommal a zálogfedezet kiegészítésére vonatkozó rendelkezést, mint szerződési feltételt tartalmazta, azok nem tisztességtelenek, nem érvénytelenek. A keresettel támadott és a szerződés részévé vált ezen általános szerződési feltétel a Ptk. 261. § (2) bekezdésén alapul.

A kielégítési jog a zálogjogosult joga arra, hogy a pénzben meghatározott követelésének biztosítására szolgáló zálogtárgyból más követeléseket megelőző sorrendben kielégítéseket keressen, ha a kötelezett nem teljesít. E szerződési feltétel érvényességét igazolja továbbá, hogy a Ptk. 525. § (1) bekezdés c) pontja arra az esetre teszi lehetővé a hitel vagy kölcsönszerződés azonnali hatályú felmondását, ha a kölcsönre nyújtott biztosíték értéke jelentősen csökkent és azt a hitelező felszólítására sem egészíti ki az adós. Sem a Ptk., sem annak magyarázata nem tartalmaz arra konkrét szabályt, hogy mit kell érteni a fedezet jelentős csökkenése alatt. A zálogtárgy romlása esetére előírt kiegészítésre vonatkozó feltétel érthetően és világosan került megfogalmazásra, az kellően részletes is. A felperes nem bizonyította, hogy számára kiszámíthatatlan mit fogad el a bank fedezetként, ezért a fedezetkiegészítést befolyásoló tényezők és körülmények megismerhetetlenek, rejtve maradnak. Nem találta megalapozottnak a tisztességtelenséggel kapcsolatos további érvek – aszimmetria, az arányosság, egyenjogúság elvének sérülését – sem.

Rögzítette, a mindenkor fennálló kölcsön és járuléktartozás összegével kapcsolatos szerződési feltétel csak a 2007. június 13. napján kötött hitel- és zálogszerződés III. pont második bekezdésében szerepel, az utóbb kötött szerződés ilyen feltételt nem tartalmaz.

Jogszabályi tiltó rendelkezés hiányában a pénzügyi intézmény az általa nyújtott kölcsönnel összefüggő követelését az erre szolgáló nyilvántartás alapján állapíthatja meg.

A Hpt. 206. § (2) bekezdése alapján az aktuális számláról küldött kimutatás vonatkozásában a felperes a kézbesítéstől számított 60 napon belül írásban kifogást emelhetett. Amennyiben ezzel nem élt, a kimutatást az üzletszabályzat vagy a szerződés eltérő rendelkezése hiányában elfogadottnak kell tekinteni. Emellett a Hpt. panaszjogot is biztosított a felperes részére. A Hpt. 206. § (1) bekezdése alapján évente egy alkalommal a felperesi adós számára egyértelmű, közérthető és teljes körű írásbeli kimutatást küldött tartozásáról, az elsőként megkötött kölcsönszerződés felmondásakor a III. r. alperes az egyenleget közölte.

Téves a felperes hivatkozása, hogy ezen szerződési feltétel a bizonyítási terhet a hátrányára megfordítja. A kölcsönszerződés közokirat végrehajtási záradékkal történő ellátására és közvetlen bírósági végrehajthatóságára vonatkozó kikötéseit a Vht. 21. § (jelenleg 23/C. §), valamint a közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (Kjtv.) 112. § (1) bekezdésének megfelelően határozták meg, ezért azok nem tisztességtelenek. Kizárólag a kölcsönszerződés felmondását kell közokirattal igazolnia a hitelezőnek a közjegyzői végrehajtási záradékoláshoz. A tartozás fennállásának, összegének ténytanúsítvánnyal történő igazolása nem következik fenti jogszabályokból és nem is feltétele a záradékolásnak (BH2002.491.).

A közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal történő ellátása során a közjegyzőt nem terheli a fogyasztói szerződések feltételei esetleges tisztességtelen jellegének hivatalbóli vizsgálata, vagy a tartozás összegének hivatalból való felülvizsgálata sem, hanem a végrehajtást kérőnek közokirattal kell igazolnia a végrehajtás előfeltételeinek fennálltát, amely azonban független attól, hogy a végrehajtás kérő a követelését (az adós tartozását) ténytanúsítvánnyal igazolja-e vagy sem. A végrehajtási záradékkal szemben az adós, amennyiben azt vitatja, jogorvoslattal élhet, jogában áll a Pp. 369. §-a alapján végrehajtás megszüntetése vagy korlátozása iránt pert indítania. Mindezekből következően a tartozás közjegyzői ténytanúsítvánnyal való igazolására vonatkozó kikötés a bizonyítási terhet nem fordítja meg.

Az elsőfokú bíróság ítélete elleni fellebbezésében a felperes annak kereseti kérelme szerinti megváltoztatását kérte.

Fenntartotta, a szerződések azon rendelkezése, mely szerint a kölcsön folyósításának feltétele egyoldalú tartozáselismerő nyilatkozat közjegyzői okiratba foglalása a bank által előírt tartalommal, a Kr. 1. § (1) bekezdés a) pontja szerint tisztességtelen. Az, hogy a felek megállapodásukat közjegyzői okiratba foglalták nem tisztességtelen, azonban az alperes a szerződés ezen pontjában, ezen feltételtől többet írt elő, azt, hogy a ténytanúsítványban foglalt összegszerűséget az adósnak el kell ismernie anélkül, hogy a ténytanúsítvány elkészítésére bármilyen ráhatással lenne. Az elismeréssel a bizonyítási teher megfordul és ezért az a szerződési feltétel a Kr. 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján tisztességtelen (BDT2015.3420.).

Fenntartotta azt is, hogy a zálogszerződés IV/1. pontja nem határozza meg, hogy a zálogtárgy értékének milyen mértékű csökkenése ad lehetőséget alperesnek arra, hogy pótfedezet bevonására hívja fel a fogyasztót, nem határozza meg azt sem, hogy milyen határidő tűzésével van lehetősége felhívni a fogyasztót a zálogfedezet kiegészítésére. E két hiányosság eredményeként a rendelkezés nem egyértelmű, nem biztosítja a felek számára az azonos értelmezést, ezért nem felel meg a Ptk. 209. § (4) bekezdésének. A pontatlan, hiányos szerződéses rendelkezés egyoldalúan jogosítja az I. r. alperest arra, hogy a zálogtárgy értékének csökkenése esetén eldöntse, hogy mikor szükséges a fedezet kiegészítése, milyen határidőben köteles erre a fogyasztó, ezért ez a rendelkezés a Kr. 1. § (1) bekezdés a) pontja alapján tisztességtelen. Továbbá nem felel meg a ténylegesség, arányosság, szimmetria alapelveinek sem, ezért pedig a Kr. 1. § (1) bekezdés a) és b) pontját sérti. A rendelkezés nem tartalmaz pontos meghatározást arra, hogy mely esetekben kérheti az alperes a zálogtárgy helyreállítását vagy további biztosíték adását. A támadott rendelkezés nem határozza meg, az árfolyam milyen mértékű elmozdulása ad lehetőséget alperesnek arra, hogy pótfedezet bevonására hívja fel a fogyasztót, nem határozza meg, milyen határidő tűzésével van lehetősége felhívni a fogyasztót a zálogfedezet kiegészítésére. Ezért egyoldalúan jogosítja az I. r. alperest arra, eldöntse mikor szükséges a fedezet kiegészítése és milyen határidőben köteles erre a fogyasztó, ezért a Kr. 1. § a) pontja alapján tisztességtelen. Ez akkor is fennáll, ha a Ptk. nem tartalmaz ilyen rendelkezést, azonban a fogyasztói szerződésben rendelkeznek róla, - ami nem lett volna kötelező -, akkor azt kellő pontossággal kellett volna megtenni.

Az I. és II. r. alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását kérték.

A kölcsönszerződés III. pontjának támadott rendelkezésével kapcsolatban továbbra is fenntartották, hogy az nem okoz az adós számára egyenlőtlenséget, nem fordítja meg a bizonyítási terhet, mert a közvetlen végrehajtási eljárás nélkül elrendelhető végrehajtás nem a kikötésen, hanem a kötelezettségvállalás (szerződés) Vht. 23/C. § (1) bekezdésének megfelelő közokiratba foglalásán alapul. A hitelezőnek a kikötés hiánya esetén sem kell a követelés érvényesítése iránt peres eljárást kezdeményeznie, sőt akkor sem kellene ilyen eljárást kezdeményezni és bizonyítani a követelést, ha érvei ellenére a bíróság a kikötés tisztességtelenségét állapítja meg.

Nem kizárólag a bank jogosult a szerződésszerű teljesítés megállapítására, mindössze a bank, mint professzionális és a közjogi szabályok (Hpt., Fnyht.) alapján erre kötelezett fél nyilvántartja és közli az adóssal fennálló tartozása adatait. Az adatok, a követelés összegét az adós a szerződés fennállta alatt kifogásolhatja, egy végrehajtási eljárásban pedig a Vht. és Pp. szabályai szerint megtámadhatja. Téves a felperes állítása, hogy kiszámíthatatlan mit fogad el fedezetként, illetve megismerhetetlenek az ezeket befolyásoló tényezők és körülmények. Nem volt feladatuk, sem pedig jogszabályban rögzített kötelezettségük, hogy a kölcsönszerződés keretében a felperest terhelő fizetési kötelezettség részleteit szabályozzák. E körben utaltak a Ptk. 525. § (1) bekezdés c) pontjára, amely lehetőséget biztosít arra, hogy a kölcsön fedezeteként nyújtott biztosíték értékének jelentős csökkenése esetére a felperest további biztosíték nyújtására szólítsák fel. Mindemellett a jogszabályban foglalt lehetőségük volt arra is, hogy ennek elmaradása esetére a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondják. Ezért ez a szerződéses kikötés e törvényi rendelkezésnek megfelel,

csak a fedezet értékének csökkenése helyett konkrétan, a devizakölcsön jellegzetességeire tekintettel a kölcsön forintban nyilvántartott összegének növekedésén és ennek következtében a fedezet kölcsöntartozáshoz képest történő értéktelenedésén alapul. A Ptk. nem tartalmaz konkrét szabályt arra, mit kell érteni a fedezet jelentős csökkenése alatt, és lehetővé teszi a kölcsön és fedezet arányának változása esetére a kölcsönszerződés felmondását azzal, hogy ilyen esetben az adósnak meg kell adni a lehetőséget fedezet kiegészítésére, amely jelen perbeli szerződés esetén is megvalósult.

A Kr. 1. § (1) bekezdés a) pontja azért irreleváns, mert a Ptk. 525. § (1) bekezdés c) pontja biztosít lehetőséget arra, hogy a kereset tárgyát képező szerződési kikötést megtegye, míg az 1. § (1) bekezdés b) pontja azért, mert az nem a felperesre vonatkozik, annak helyes értelmezése szerint akkor minősül tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha az alperes a saját teljesítése körében jogosult megállapítani azt, hogy saját teljesítése szerződésszerű-e vagy sem, jelen per tárgya pedig, hogy a felperest terhelő fedezetkiegészítési kötelezettség kikötése jogszabályszerű-e vagy sem.

#### A fellebbezés **részben alapos.**

A felperes fellebbezésében kereseti kérelmét fenntartotta, kérte, az ítéletábra állapítsa meg a kölcsönszerződések zálogfedezet kiegészítésével kapcsolatos IV. pontja sérelmezett kikötésének, valamint a 2008. március 21. napján kötött kölcsönszerződés III. pontjának keresetlevelében sérelmezett kikötése érvénytelenségét, az általa hivatkozott okokból.

A szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítására vonatkozóan a peres felek által kötött szerződések létrejöttekor időpontjában (2007. június 13., illetve 2008. március 21.) hatályos, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (Ptk.) rendelkezéseit kell alkalmazni.

A Ptk. 209. § (1) bekezdésének rendelkezése szerint tisztességtelen az általános szerződés feltétel, illetve a fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltétel, ha a feleknek a szerződésből eredő jogait és kötelezettségeit a jóhiszeműség és tisztesség követelményének megsértésével egyoldalúan és indokolatlanul a szerződési feltétel támasztójával szerződést kötő fél hátrányára állapítja meg. A (3) bekezdés rendelkezése szerint külön jogszabály meghatározhatja azokat a feltételeket, amelyek a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősülnek, vagy amelyeket az ellenkező bizonyításáig tisztességtelennek kell tekinteni.

Ez – a (3) bekezdés szerinti – külön jogszabály a Kr., amely nevesíti a tisztességtelennek minősülő feltételeket. A Kr. 1. § (1) bekezdés, az úgynevezett fekete, míg a 2. §-a az úgynevezett szürke listát tartalmazza. A fekete listában szereplő tisztességtelennek minősülő szerződési feltételek esetében a bíróságnak nem kell vizsgálnia a Ptk. 209. § (2) bekezdésében rögzített körülményeket, azaz, ha a fekete listában szereplő bármely feltétel megvalósul, meg kell állapítania az adott szerződési rendelkezés tisztességtelenségét.

A felperes keresetében a 2008. március 21.-i szerződés III. pontja tekintetében a Kr. 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján kérte a szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítását. Az ítéletábra az elsőfokú bíróság jogi álláspontját az alábbiak szerint nem osztja, mert ezen pont tisztességtelen kikötést tartalmaz.

A perbeli szerződési feltétel hiányában is el tudná érni a jogosult azt, hogy az általa kimutatott adósi tartozás behajtására közjegyző által kiállított végrehajtási záradék alapján, azaz követelése jogszerűségét vizsgáló bíróság eljárás lefolytatása nélkül bírósági végrehajtási eljárás induljon. A jogosult ugyanis az adós fizetési késedelmére, azaz szerződésszegésére alapított felmondásáról és az abban közölt tartozás összegéről – mint a közjegyzőkről szóló 1990. évi XLV. tv. (Kjtv.) 136. § (1) bekezdés e) pontja alapján jelentős jogi tényről – kérhetné közjegyzői ténytanúsítvány kiállítását. Ennek, valamint az adós fizetési kötelezettségét rögzítő ugyancsak közjegyzői okiratba foglalt szerződésnek az alapján kezdeményezhetné a közjegyzőnél a végrehajtás végrehajtási záradék

kiállításával történő elrendelését. A perbeli szerződés III. pontja ezzel szemben lehetőséget biztosít a II. r. alperesnek arra, hogy – a szerződés előzetes felmondása nélkül – közjegyzői ténytanúsítványt állíttasson ki az adós – számítása szerint fennálló – tartozásának összegéről és kérje annak végrehajtási záradékkal történő ellátását.

Kétségtelen, függetlenül attól, hogy közjegyzői okiratba foglalt felmondás, vagy a hitelezőnek az adós tartozására vonatkozó nyilatkozatát tartalmazó közjegyzői okirat záradékolása alapján indul a végrehajtás az adóssal szemben, az adós csak az általa a Pp. 369. § a), vagy b) pontja alapján indított végrehajtás megszüntetése, vagy korlátozása iránti perben vitathatja a végrehajtási záradékban megjelölt tartozásának fennállását, vagy annak összegét, arra hivatkozva, hogy a végrehajtani kívánt követelés érvényesen nem jött létre (a) pont), vagy egészen, illetőleg részben az megszűnt (b) pont). Ilyenkor a végrehajtás megszüntetési, illetve korlátozási per keretében a követelésről érdemi jogvita folytatható le, ezért a felperes mint adós a végrehajtást kérővel szemben mindazt a védekezést előterjesztheti, amellyel akkor élhetett volna, ha a végrehajtást kérő perben érvényesíti követelését. Lényeges eltérés azonban, hogy míg a felmondáson alapuló végrehajtás esetén a végrehajtást kérőre hárul annak bizonyítása, hogy követelése fennáll (BH1980. 368.), azaz ő köteles bizonyítani, hogy az adós szerződésszegést követett el, és ezért jogszerűen került sor a szerződés felmondására és ezzel az adós valamennyi fizetési kötelezettségének lejárttá tételére, addig, ha a záradékolt okirat adósa elismerésén – jelen esetben a szerződés III. pontján – alapul, a bizonyítási teher megfordul és az adósnak kell bizonyítania azt, hogy az elismert tartozása nem áll fenn (BH1991. 439.). Ezért a felperes helytállóan hivatkozott arra, hogy ez a kikötés a Kr. 1. § (1) bekezdés j) pontjába ütközik, mert a bizonyítási terhet a fogyasztó (a felperes) terhére fordítja meg.

Hangsúlyozza azt is az ítéletábra, hogy a Pp. 195. § (1) bekezdése szerint a közjegyző által kiállított ténytanúsító okirat, mint közokirat teljesen bizonyítja a benne foglalt adatok és tények valóságát. Tekintettel azonban arra, hogy a közjegyző a felmondásról, mint nyilatkozat közléséről csak a Kjt. 136. § (1) bekezdés e) pontja alapján állíthat ki ténytanúsítványt, a felmondás közokiratba foglalása csak a felmondás tényét tanúsítja közhitelesen, azt azonban nem, hogy annak indoka (vagyis az adós szerződésszegése), továbbá az abban megjelölt tartozás összege valós. Téves tehát az, hogy a közjegyzői okiratba foglalt felmondás végrehajtási záradékoltatás alapján induló végrehajtás megszüntetése, vagy korlátozása iránti perben az adóst terheli a hitelező által közölt tartozás adósával szemben az ellenbizonyítás. Ehhez képest a támadott szerződési rendelkezésnek más a tartalma, ezek szerint az adós elfogadja, hogy annyi a tartozása, amennyit a hitelintézet a saját nyilvántartásai alapján közöl a közjegyzővel, ezért ennek a szerződésben és egyéb, a közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozatával szemben őt terheli az ellenbizonyítás arra is kiterjedően, hogy az szerződésszerűen teljesített, és ezért a bank felmondása jogszerűtlen.

Fentieken túl a támadott szerződéses kikötés a Kr. 1. § (1) bekezdés b) pontjába is ütközik, amely szerint a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül különösen az a szerződési feltétel, mely kizárólagosan a fogyasztóval szerződő felet jogosítja fel annak megállapítására, hogy teljesítése szerződésszerű-e.

A támadott szerződéses rendelkezés ugyanis egyoldalú hatalmasságot biztosít a jogosult számára a tekintetben, hogy meghatározza, áll-e fenn tartozása a felperesnek, és ha igen, mekkora összegben. Ettől független kérdés, hogy a II. r. alperes kötelezettsége volt, – külön jogszabály, a Hpt. rendelkezése alapján – hogy évente elszámolást, a felmondást megelőzően pedig a tartozásról részletes kimutatást juttasson el az adósokhoz. A hitelező e kötelezettségét azonban a peres felek perbeli szerződése nem tartalmazza, azaz nincs olyan rendelkezése, amely szerint a II. r. alperes kötelessége lenne a tartozást közölni a felperessel, melyről a ténytanúsítványt az ő általa szolgáltatott adatok alapján a közjegyző kiállítja. Az a II. r. alperes jogkövető magatartására tartozó kérdés, hogy a külön jogszabály által őt terhelő kötelezettségének eleget tesz-e vagy sem. A döntés szempontjából annak van jelentősége, hogy mi áll a felek szerződésében, abban szerepel-e az alperesnek ez a kötelezettsége, mert csak ez esetben biztosított a felperes számára, hogy a

ténytanúsítvány kiállítása előtt vitassa a tartozásával kapcsolatos megállapításokat. Ez egyben azt is jelenti, hogy tisztességtelen a fogyasztói szerződés azon kikötése, amely alapján a fogyasztó mindenkor tartozását a vele szerződő fél egyoldalú közlése alapján a közjegyző által kiállított közokirat tanúsítja (BDT2009. 3420), illetve amely szerint az adós a szerződéskötéskor előre elismeri, hogy a jövőben bármikor fennálló tartozása a kölcsönadó saját üzleti könyvei, illetve nyilvántartása alapján megállapítható összeggel azonos (BDT2017. 3629), s miután a perben általa a szerződési feltétel ilyen tartalmú, a felperes megalapozottan hivatkozott annak semmisségére.

A fent kifejtettek alapján tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a 2008.03.21. napján kötött kölcsönszerződés III. pontjában foglalt keresettel támadott ezen szerződési feltételről azt állapította meg, hogy az nem tisztességtelen, ezért e vonatkozásban ítéletét az ítéletábra megváltoztatta és a kölcsönszerződés III. pontjának keresettel támadott kikötése tisztességtelenségét megállapította.

Az ítéletábra az elsőfokú bíróságnak a két szerződés tartalmában egyező IV. pontjával kapcsolatos érdemi döntésével az indokolás alábbi kiegészítése mellett egyetért.

A kölcsönszerződések keresettel támadott ezen rendelkezése tartalmában részben a Ptk. 260. § (2) bekezdés, Ptk. 261. § (1), (2) bekezdésében és Ptk. 525. § (1) bekezdés c) pontjában írtaknak felel meg, azzal egyező. A Ptk. szerződéskötéskor hatályos 209. § (5) bekezdése szerint pedig nem minősülhet tisztességtelennek a szerződési feltétel, ha azt jogszabály állapítja meg, vagy jogszabályi előírásának megfelelően határozták meg.

A szerződések IV. pontjának keresettel támadott rendelkezése a zálog romlása esetén az azzal kapcsolatos zálogfedezeti kiegészítésre vonatkozik. Eszerint, ha a zálog romlása a zálogból való kielégítést veszélyezteti, a zálogjogosult felhívására a zálogkötelezettek a felhívásban megszabott határidő alatt kötelesek a zálogfedezetet az eredeti értékére kiegészíteni. Amennyiben a zálogkötelezettek a fenti felhívás ellenére a zálogjogosult által megszabott megfelelő határidő alatt a fedezetet az eredeti értékére nem egészítik ki, a zálogjogosult a zálogjogra biztosított követelés lejárta hiányában is gyakorolhatja az e zálogszerződés alapján őt megillető kielégítési jogot.

A Ptk. 260. § (2) bekezdése szerint, ha a zálogtárgy pusztulásáért vagy értékcsökkenéséért a tulajdonos felelős, továbbá, ha a zálogtárgyat biztosítékadási kötelezettség alapján kötötték le és a kárért a jogosult nem felelős, a tulajdonostól, illetve a biztosíték adására kötelezettől megfelelő új zálogtárgyat vagy az értékcsökkenésnek megfelelő további fedezetet lehet követelni.

A Ptk. 261. § (1) és (2) bekezdése kötelezettséggként írja elő a zálogtárgy épségének megőrzését a zálogkötelezett számára, ennek veszélyeztetése esetére pedig feljogosítja a zálogjogosultat az ilyen cselekmény megtiltására, illetve a biztosítékot fenyegető veszély elhárításához szükséges intézkedések megtételére. A követelés kielégítésének veszélyeztetése esetén a zálogjogosult kérheti a zálogtárgy helyreállítását vagy a veszélyeztetés mértékének megfelelő, újabb biztosíték adást is. Ha mindennek a kötelezett nem tesz eleget, a jogosult kielégítési jogát törvénynél fogva gyakorolhatja.

Az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást amikor megállapította, a kereseti kérelemmel érintett szerződési feltétel alapvetően e jogszabályi háttéren alapul. A zálogtárgy állagának bármely okú romlása, értékcsökkenése veszélyt jelent a zálogjogosult követelésének kielégítésére, és ha ez mégis bekövetkezik, a jogalkotó ennek elhárítása érdekében jogosította fel különböző elhárító intézkedések megtételére a zálogjogosultat, sőt végső soron a követelés megnyíltát is lehetővé tette. E garanciális jellegű szabályok azon alapulnak, hogy a jelzálog a zálog jog azon típusa, amely esetén a zálogtárgy tulajdonosa a zálog jog megalapítását követően is jogosult a dolgot birtokában tartani és rendeltetésszerűen használni. A zálogtárgy értékcsökkenése, sérülése, vagy állagromlása mértékének a megállapítására, a zálogszerződés törvényi háttére folytán a zálogjogosult köteles, ezt külön szerződési feltételleként érvényesen rögzíthették a felek. A zálogszerződés kifogásolt

rendelkezései tehát tartalmukat és céljukat tekintve megfelelnek a Ptk. idézett rendelkezéseinek, a jogszabály előírásaival, és céljával összhangban állnak.

Az elsőfokú bírósággal egyezően az ítéletábra is utal továbbá a Ptk. 525. § (1) bekezdés c) pontjára, mely kölcsönszerződés során nyújtott biztosíték jelentősebb értékcsökkenése esetére az azonnali hatályú felmondás jogkövetkezményének lehetőségét is biztosítja a hitelező számára. Az ilyen rendkívüli felmondásnak azonban két konjunktív feltétele van, egyrészt a szolgáltatott biztosíték (jelen esetben zálogtárgy) értékének jelentős csökkenése, másrészt a felmondást meg kell előznie a hitelező felszólításának és csak a felszólítás eredménytelensége esetén alkalmazható a felmondás súlyos jogkövetkezménye. E törvényi előírásokkal sem áll ellentétben a perbeli szerződési feltétel, hiszen a törvényi háttérszabály az ismertetettek szerint csak a konjunktív feltételek együttes fennállása esetén alkalmazható, így tisztességtelen joghátrány nem érheti a felperesi fogyasztót. A kölcsön fedezetének jelentős csökkenése vagy megszűnése azonban a bírói gyakorlat szerint is egyértelműen jogot biztosít a hitelező számára az azonnali hatályú felmondáshoz, mely ugyancsak a zálogkötelezett kielégítési jogának megnyíltát eredményezi (Legfelsőbb Bíróság (Kúria) BH2003/5/204. szám alatt közzétett eseti döntés).

A keresettel támadott kikötés annyiban több a törvényi rendelkezésnél, hogy nem csupán a zálogtárgy (a fedezetként lekötött, a felperes tulajdonában álló ingatlan) romlásáról szól, hanem következő bekezdése szerint a kölcsöntartozás futamidő során bekövetkező jelentős növekedése, illetve a fedezetként szolgáló ingatlan fedezeti értékének jelentős csökkenése esetén is lehetővé teszi az adósoktól fedezet kiegészítés kérését a hitelező által.

A hiteltartozás biztosítására biztosíték kikötése jogszerű, mert a hitelező jogszerűen igényel biztosítékot az adós nemteljesítése esetére. Erre szolgálnak a szerződést biztosító úgynevezett mellékkötelezettségek (pld. óvadék, kezesség, biztosítéki célú engedményezés stb.). Ilyen jogszerű szerződést biztosító mellékkötelezettség a szerződéssel ingatlanra alapított jelzálogjog is, mint ahogyan az perbeli esetben történt.

A perbeli kölcsön azonban devizaalapú kölcsönszerződés, mely esetén annak kockázata az adóson van. Akkor, ha a Ft/CHF árfolyama a forint hátrányára változik, az egyben azt is jelenti, hogy az adós tartozása növekszik, mert az árfolyamváltozás kockázatát kizárólag ő viseli. Ezzel együtt jár, hogy ha a fogyasztó tartozása növekszik, a fedezet értékének ehhez viszonyított aránya viszont az adósra terheesebben változik. A zálogfedezet kiegészítésére vonatkozó kikötés ezért nem minősül tisztességtelen kikötésnek, ez a deviza alapú szerződés következménye, melyet a fogyasztónak a szerződés megkötésekor figyelembe kell venni.

A fellebbezésben foglaltakra figyelemmel az ítéletábra utal még arra, annak megítélése, hogy adott esetben bekövetkezett-e a zálogtárgy állagának romlása, illetve hogy jelentősen csökkent-e az értéke, és hogy ehhez képest a hitelező/zálogjogosult megalapozottan kéri-e a zálogtárgy helyreállítását vagy a fedezet kiegészítését, valamint hogy az erre irányuló felhívásának eredménytelensége esetén jogszerűen él-e a biztosított szerződés azonnali hatályú felmondásának jogával, valóban vitás lehet a zálogkötelezett és a zálogjogosult hitelező között. Ezt a vitát azonban a hitelező zálogjogosultként egyoldalúan nem döntheti el, erre a perbeli szerződés felperes által kifogásolt rendelkezése valójában nem jogosítja fel a I. r. alperest. A felek egyetértésének hiányában a zálogtárgy helyreállítására, vagy a fedezet kiegészítésére irányuló felhívás, továbbá az ezzel kapcsolatos szerződésszegésre alapított felmondás jogszerűségének vitatása esetén mindkét félnek biztosított a bírói út igénybevétele.

A Ptk. ismertetett szabályai mellett a Hpt. 78. § (1) és (4) bekezdéseiben rögzített rendelkezések speciálisan pénzüzetekre vonatkozóan, ugyancsak kötelezettségként írják elő a szerződés tartama

alatt, hogy a kölcsönt nyújtó zálogjogosult kísérfje figyelemmel, dokumentálja az ügyfél pénzügyi, gazdasági helyzetének alakulását, illetőleg a biztosítékok meglétét, valós értékét és érvényesíthetőségét. A Hpt. – Ptk-hoz képest – speciális rendelkezéseinek betartása érdekében a perbeli szerződésben, az I. rendű alperesi hitelező érvényesen kiköthetett egyedileg pontosított jogosultságokat.

A zálogjogosult megítélése szerinti értékcsökkenés meghatározását, vagy a biztosítéknyújtás megfelelőségének eldöntését a Hpt. 14. § (1) bekezdés q) pontja alapján készítendő hitelbiztosítéki értékmegállapítási szabályzat határolja be. Emellett a kifogásolt szerződési rendelkezés nem zárja el a zálogkötelezettet ennek vitatásától, ekörben nem tartalmaz előzetes joglemondást, és a bizonyítási terhet sem hárítja át a felperesi fogyasztóra. A Ptk. 4. § (1) bekezdése által alapelvi szinten előírt együttműködési kötelezettség pedig a szerződési feltétel bekövetkezése esetén egyaránt, kölcsönösen vonatkozik a felekre. Mindezekből következően a Kr. 1. § a), b) pontjában rögzített törvényi tényállások egyikének sem feleltethető meg a perbeli, szerződési feltétel (IV. pont), így annak tisztességtelensége sem állapítható meg.

A fent kifejtettek alapján az ítéltőábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta. A részbeni megváltoztatás eredményeként az ítéltőábla a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján változtatta meg az elsőfokú eljárásí illetékre és eljárásí költségekre vonatkozó rendelkezést is.

A felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezésí eljárásí illetékről az ítéltőábla a Pp. 81. § (1) bekezdés, 84. § (1) bekezdés a) pontja és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § és 14. §-a alapján határozott.

A nagyobbbrészt eredménytelen fellebbezést előterjesztő felperes a Pp. 81. § (1), 86. § (3) bekezdése alapján köteles a II. r. alperes másodfokú eljárással kapcsolatos költsége, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2), (5) bekezdése szerint meghatározott mértékű ügyvédi munkadíj megfizetésére.

Szeged, 2017. október 12.

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó s.k.  
a tanács elnöke

Dr. Bérf András s.k.  
előadó bíró

Dr. Dobler László s.k.  
táblabíró